

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Кривонос Мирослава Петрівна

асистент

Кафедра комп'ютерних наук та інформаційних технологій

kmyroslava@gmail.com

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Адаптація сучасної освіти України до стрімкого розвитку цифрових технологій у всіх галузях людської діяльності, до активного поширення та використання інноваційних технологій та, врешті решт, і до цифровізації всіх сфер нашого життя стала ще однією характерною рисою зміни вибору підходів в організації навчального процесу, зокрема, до використання нестандартних форм та методів навчання.

Використання соціальних мереж стало невід'ємною частиною нашого життя. Тому залучення соціальних мереж до освітнього процесу відповідає вимогам швидкоплинного розвитку сучасного цифрового суспільства. Адже здобувачі освіти покоління Digital Natives не уявляють свого життя без Інтернету, тому готові використовувати гаджети та цифрові інструменти скрізь, зокрема, і в освітньому процесі. А сучасний вчитель (викладач) повинен розглянути можливості залучення соціальних мереж у процес навчання як інструмент мотивації і активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

Зазначимо, що саме цифрову компетентність виділяють як одну з ключових компетентностей упродовж життя, яка забезпечує доцільне та зважене використання цифрових технологій у всіх сферах своєї діяльності: в навчанні, дозвіллі, у спілкуванні, на роботі тощо. В її основі знаходяться базові навички в сфері ІКТ: використання комп'ютерної техніки для отримання, збору, обробки, оцінки, зберігання та обміну інформацією, а також і спілкування у соціальних мережах.

Тому успішне набуття майбутніми фахівцями ключових компетентностей, зокрема і цифрової, залежить від рівня опанування компетентностями самих педагогів. Тому педагогічні працівники, як одні з учасників освітнього процесу, мають бути готовими до постійних інновацій в освітній діяльності [1].

Сьогодні в Україні особливо гостро стоїть питання вирішення завдання особистісного та професійного зростання педагогів, щоб подолати існуючий цифровий розрив між педагогами та їх учнями. Серед існуючих освітнянських проєктів варто виділити найбільш популярні, які дійсно сприяють вирішенню низки питань щодо особистісного та професійного зростання педагогів. Зокрема, це:

— українська студія онлайн-освіти «EducationalEra» (<https://www.ed-era.com>), яка містить високоякісні безкоштовні онлайн-курси та репозиторій освітньої літератури (EdEra Books);

— найбільша платформа онлайн-курсів усіх напрямів і рівнів Prometheus (<https://prometheus.org.ua/courses-catalog/>);

— цифровий застосунок Дія.Освіта (<https://osvita.diia.gov.ua/>). Це проєкт застосунку Дія, зосереджений на цифровій грамотності та цифрових навичках освітян;

— центр Інноваційної Освіти «Про.Світ» (<http://www.prosvitcenter.org>). Це професійне середовище для освітян та пересічних громадян, які мають за мету розвивати українську освіту шляхом надання додаткових ресурсів для впровадження інновацій у закладах освіти;

— електронне навчання Mozaik (<https://www.mozaweb.com/uk>). Це інноваційні цифрові рішення для освіти, що підтримує навчання з використанням цифрових підручників з інтерактивними 3D моделями, освітніх відео та цікавих завдань.

Існують і багато інших освітніх сервісів і ресурсів мережі Інтернет, які корисно використовувати педагогам та розширювати і поглиблювати власну цифрову компетентність. Адже розвиток цифрової компетентності здобувачів освіти, як ключової, стоїть перед сучасним педагогом. І лише людина, яка досягла певного рівня, може якісно передати свої знання іншим. Тому перед сучасним педагогом стоїть завдання безперервного навчання і вдосконалення на тлі стрімкої цифровізації суспільства.

Зазначимо, що важливими інструментами для розвитку цифрової компетентності у здобувачів освіти є засоби інформатизації та цифровізації освітнього процесу, зокрема комп'ютерні мережі, навчально-методичні комплекси, цифрове освітнє середовище закладу освіти тощо.

Соціальна мережа, як новий засіб комунікації, що виник з появою Інтернету, призначений, в першу чергу, для організації соціальних відносин. Це автоматизоване соціальне середовище, яке дає можливість для міжособистісного та групового спілкування без жодних обмежень користувачів з однаковими інтересами.

Найпростіше неформальне середовище для спілкування через комп'ютерну мережу – це месенджери. В час, коли цифровий світ стрімко розвивається, саме месенджери є чи не основним каналом безперервної комунікації. Головна задача месенджера – це передача повідомлення. Варто відмітити, що на сьогодні до стандартних функцій месенджера додалися голосові та відеовиклики, обмін файлами, чат-боти та ін. Найпопулярнішими месенджерами в Україні є Telegram, Viber, WhatsApp. Серед соціальних мереж лідерами є Instagram, TikTok, Facebook. Окрім соціальних мереж досить часто в освітньому процесі використовується передача повідомлень електронною поштою.

Тобто, можна зауважити, що майже всі учасники освітнього процесу активно користуються соціальними мережами, що притаманне для розвитку сучасного цифрового суспільства, яке зорієнтоване на впровадження інновацій в навчання. Виважене використання соціальних мереж в освітньому процесі зручно для вирішення організаційних моментів, для донесення короткої інформації, для вирішення нескладних задач, для комунікації тощо.

Проте, зауважимо, що дуже важливими в спілкуванні в соціальних мережах є грамотність, ввічливість, культура мовлення. Тобто, мережевий етикет. Це неформальні правила поведінки в мережі Інтернет, яких має дотримуватися кожен користувач.

Вагомим поштовхом для активного використання цифрових технологій в освітньому процесі стало запровадження дистанційного навчання. Виділимо основні:

- розміщення навчальних матеріалів в онлайн-бібліотеках;
- розміщення навчальних матеріалів на платформах для навчання (Google Classroom, Moodle та ін.) чи в закритих групах у соціальних мережах (Instagram, Facebook);
- використання цифрових ресурсів для оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти (Classtime, Google Forms, Testorium тощо);
- зберігання контенту, в тому числі і навчального, в безкоштовному хмарному середовищі (OneDrive, Google Диск, YouTube тощо);
- цифрові сервіси для створення презентацій (Canva, Prezi, Beautiful.ai, PowerPoint та ін.);
- дошки для обговорень під час навчального процесу (Padlet, Google Jamboard, Trello, Canva);
- системи управління навчанням (LMS) (Moodle, ATutor, Prometheus та ін.), які можуть бути використані освітянами для створення навчального курсу або його частин: відеоуроки, презентації, завдання, тести, надання зворотного зв'язку, відстеження прогресу здобувачів;
- відеоконференції, форуми, чати та ін.

Як показала практика останніх років (карантин, повномасштабне вторгнення) цифрові технології стали невід'ємною частиною освітнього процесу. Вони суттєво допомогли в організації та забезпеченні рівних можливостей для навчання та безпеки усіх учасників освітнього процесу, змінивши наше ставлення до освіти.

Виділимо переваги використання соціальних мереж в освітньому процесі:

- підвищення рівня цифрової компетенції в усіх учасників освітнього процесу;
- організація взаємодії між учасниками освітнього процесу;
- обмін інформацією;
- забезпечення оцінювання навчальних результатів;

- організація поза аудиторного навчання;
- організація проектної діяльності;
- індивідуалізація навчання;
- можливість безперервного навчання і самонавчання;
- створення портфоліо здобувачів освіти;
- забезпечення доступності цифрових технологій для всіх здобувачів, зокрема тих, хто має особливі потреби.

Проте, варто зазначити і можливі труднощі, які виникають при використанні соціальних мереж в освітній діяльності. Відмітимо головні:

- централізованість і, як наслідок, втрата конфіденційності (вся інформація синхронізується та збирається на центральних сервісах);
- неможливість перевірити захищеність додатків;
- збір метаданих (збір персональних даних про користувача);
- переривання освітнього процесу через відключення світла та перебої з Інтернетом;
- низька мотивація до навчання здобувачів освіти;
- недостатня кваліфікація педагогів.

Та все ж виважене використання соціальних мереж під час освітнього процесу, побудова в освітньому середовищі взаємодії між вчителем (викладачем) і здобувачем освіти позитивно впливають на освітню діяльність і, як наслідок, на розвиток цифрової компетентності усіх учасників освітнього процесу. Адже в сучасному інформаційному світі використання соціальних мереж усіма учасниками освітнього процесу є доцільним та ефективним, проте результати навчання не завжди співпадають з очікуваними.

Список використаних джерел

1. Ridei N. Analysis of professional competencies in the characteristics of the teacher of the future: global challenges of our time. *Futurity Education*. 2021. No 1 (1). P. 22–32.
2. Skakun I. Digital competencies of the teacher of the future. *Futurity Education*. 2021. No.1 (2). P. 39–48.
3. Антонюк Д. С. Теоретичні та практичні аспекти розроблення та використання цифрових освітніх ресурсів: погляд вітчизняних учених. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*. 2020. № 3 (1). С. 189–196.
4. Биков В., Спірін О., Пінчук О. Сучасні завдання цифрової трансформації освіти. *Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*. 2020. Вип. 1. С. 27–36.
5. Бойко С. А. «Мобільний додаток Telegram як інноваційний засіб активізації роботи студентів при вивченні іноземної мови», *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*, т. 4, № 66 (1), С. 27–31, 2019.